

Sárkánykirály

(Dán népmese, Grundtvig, Gamle Danske
Minder i Folkemunde, Copenhagen, 1855.)

Élt egyszer egy király Dániában, aki feleségül vette a szomszédos ország királylányát. Szép volt a fiatal királyné, olyan szép, hogy a napra lehetett nézni, de rá nem. Szépségével csak jósága vetélkedett. Nem mehetett el szegény, beteg, öreg a palotája előtt, hogy jó szóval, ízes étellel ne enyhítette volna bűját-baját. szerencsés volt a házasságuk, kívánni se lehetett jobbat. Csak egy bánat zavarta meg a boldogságukat: az, hogy a királynénak nem lehetett gyermeke. Búsult a király, de még jobban búsult a királyné. Egyszer, amikor a királyné gondolataiba merülve sétálgatott a palota kertjében, a hétszázhetvenhét rózsatővel övezett ösvényen, egy öregasszony lépett elébe, és megszólította:

– Miért szomorkodsz, szépséges királyné?

A királyné felnézett rá, és nagyot sóhajtott:

– Úgysem tudnál rajtam segíteni, hiába mondanám el a bánatomat – felelte.

Az öregasszonynak olyan szép szeme volt, hogy a királyné hamarosan felengedett, gondolta, hátha a segítségére lesz, és így lassan rendre elmesélte boldog házasságát s a nagy csalódást, hogy nem lehet gyermekük.

A csillogó szemű öregasszony végighallgatta a királyné panaszát, aztán így szólt:

– Felséges királyné, ne szomorkodj, hanem hallgasd meg a tanácsomat, és bízzál bennem, majd én segítek rajtad, de csak akkor, ha megfogadod, amit kérek tőled. Estefelé, amikor a nap utolsó sugarait veti kertet rózsáira, vigyél ki egy tálat a kert északnyugati sarkába, és tedd le a földre, lefelé fordítva. Reggel, mielőtt a nap felkelt, emeld fel a tálat. Két rózsát találsz majd alatta, egy pirosat meg egy fehérét. Ha megeszed az egyiket, gyereked fog születni.

– Igaz, amit mondasz? Gyerekem lesz? – kérdezte boldogan a királyné. – Fiam?

– Választhatsz – felelte az öregasszony. – Ha a piros rózsát eszed meg, fiad lesz. Ha a fehér rózsát, lányod születik. De mind a kettőt

nem választhatod. Csak az egyiket szabad lenyelned, ne felejtsd el. A királyné fogadkozott, hogy úgy tesz, ahogy az öregasszony mondta. Reggel, mihelyt a nap felkelt, kisietett a kertbe, felemelte a tálat, és ott volt a két rózsza, a piros meg a fehér. De nem tudta eldönteni, melyiket válassza. Lehajolt a piros rózsáért. „Fiam születik – gondolta –, de hátha háború tör ki, mire felnő. És ha elesik a háborúban, akkor megint csak nem lesz gyermekem. Okosabb, ha mégis a fehér rózsát választom. A kislány otthon marad majd velem egy ideig, később férjhez megy, és egy másik országban királyné lesz. Talán sohasem látom többet.” Felvette hát a fehér rózsát, de aztán mégis a pirosra esett a pillantása. „Hiszen ikreim is születhetnek” – gondolta hirtelen. S elfeledkezve az öregasszonynak tett fogadalmáról, mind a két virágot mohón megette.

Úgy történt, hogy a király abban az időben éppen háborúban volt, és nagyon megörült, mikor a királyné tudatta vele, hogy nemsokára gyerekük lesz.

Ámde mikor eljött az az idő, a királynénak nem fia született, nem is lánya, hanem félelmetes sárkányt hozott a világra. s alighogy megszületett a szörny, besurrant a kamrába az ágy alá, ott ütötte fel a tanyáját.

Telt-múlt az idő, aztán egyszer levél jött a királytól, hogy hamarosan hazatér. Amikor a király kocsija a palota elé érkezett, és a királyné a férje elé sietett, előbújt a sárkány, és üdvözölni akarta a királyt. A kocsi elé pattant, nagyot ugrott, és így kiáltott:

– Isten hozott, édesapám!

– Mi a csuda! – mondta a király. –Hogy lehetek én a te apád?

– Az vagy, bizony – mondta a sárkány –, de ha nem fogadsz el fiadnak, elpusztítalak téged is meg a palotádat is.

Így hát a király kénytelen-kelletlen elvállalta, hogy a sárkány az ő fia. Mikor bementek a palotába, a királyné bevallotta, hogy s mint esett a dolog, mit tanácsolt neki az öregasszony, és azután hogyan vétett a fogadalma ellen.

Néhány nap múlva összegyűltek a király hű emberei, hogy megünnepeljék uruk szerencsés győzelmét és hazatérését. Ekkor előjött a sárkány is, és azt mondta:

– Apám, szeretnék megházasodni!

– Ej – csodálkozott a király –, csak nem hiszed, fiam, hogy akad olyan lány, aki hajlandó feleségül menni hozzád?

– Márpedig, ha nem szerzel nekem asszonyt – felelte a sárkány –, mindegy, hogy milyen, fiatal vagy öreget, szegényt vagy gazdagot, kicsit vagy magas termetűt, akkor elpusztítalak a palotáddal együtt.

Így aztán a király levelet írt a világ minden tájára, valamennyi ismerős uralkodónak, hogy szeretné megházasítani a fiát. Jött is egy szép királykisasszony, de furcsállotta, hogy a lakodalom napjáig nem láthatja vőlegényét. Csak az utolsó pillanatban került elő a sárkány, amikor már elkezdődött a szertartás. Odaállt a menyasszonya mellé, de az sikoltozva, kétségbeesve elszaladt, s futton futott hazáig a rémülettől. Így hát nem lett semmi a házasságból.

Telt-múlt az idő. Elérkezett a király születésnapja. Mikor mindnyájan az asztalnál ültek, a sárkány újra előállt a kívánságával:

– Apám, szeretnék megházasodni!

– Ugyan már! Hol van olyan lány, aki hozzád menne feleségül? – felelte haragosan a király.

– Márpedig, ha nem szerzel nekem asszonyt – felelte a sárkány –, mindegy, hogy milyen, fiatal vagy öreget, szegényt vagy gazdagot, kicsit vagy magas termetűt, akkor elpusztítalak a palotáddal együtt.

Mit tehetett a szegény király, megint leveleket írt a világ minden tájára, hogy szeretné megházasítani a fiát. Jött megint egy szép királyleány messze országból. Ő sem láthatta a vőlegényét a lakodalom napjáig, s vele is ugyanaz történt, hogy amikor a szertartás alatt meglátta a vőlegényét, futton futva elmenekült, és nem is látták többet.

Nemsokára a királyné születésnapját ünnepelték. Mikor már valamennyien az asztalnál ültem, bejött a sárkány, és így szólt:

– Apám, szeretnék megházasodni.

– Nem tudok neked több feleséget szerezni – felelte a király. – A két hatalmas uralkodó, akik a lányukat feleségül szánták neked, megharagudott a kudarcért, és háborút akar indítani ellenem. Mitévő legyek?

– Csak jöjjenek – mondta a sárkány. – Amíg kedvemben jársz, akár tíz hatalmas király is jöhet ellened, s nem lesz bántódásod. De ha nem szerzel nekem asszonyt – felelete a sárkány –, mindegy, hogy milyen, fiatal vagy öreget, szegényt vagy gazdagot, kicsit vagy magas termetűt, akkor elpusztítalak a palotáddal együtt!

– A király nem ellenkezett tovább, de majd megszakadt a szíve bánatában. Volt neki egy öreg juhász, aki egy kis kunyhóban lakott az erdőben, és volt annak egy lánya. Elment hát hűséges szolgájához a király, és megkérdezte tőle:

– Mondd, kedves juhászom, öreg barátom, nem adnád a lányodat a fiamhoz feleségül?

– Nem tehetem, felséges uram – felelte a juhász. – Nekem csak ez az egyetlen gyermekem van, aki öreg napjaimra gondomat viselje; mi lenne belőlem, ha ő is világgá szaladna, mint a királykisasszonyok? Ha meg kitartana felséged fia mellett, akkor egy életre boldogtalan lenne. Ilyen nagy bűnt én nem vehetek a lelkemre.

A király azonban nem tágított, és az öreg juhász kénytelen volt engedelmeskedni. Elmondott hát mindent a lányának. A juhász lánya nagyon elszomorodott. Nekiindult az erdőnek, gondolataiba merülve. Ahogy így mendegélt, találkozott egy öregasszonnyal, aki vadalmát és szedret szedett az erdőben. Piros szoknyát, kék ujjast viselt, szeme okosan, melegen csillogott.

– Miért búsulsz? – kérdezte a lánytól.

– Okom van rá – felelte a lány -, hidd el nekem, öreganyám. De hiába mondanám el, úgysem tudsz rajtam segíteni.

– Hátha tudnék – felelte az öregasszony. – Meséld csak el, miért vagy ilyen szomorú. Talán segíthetnék rajtad.

A lány könnyen ráállott, megnyugtatta az öregasszony szeme csillogása.

– Ha megfogadod a tanácsomat, akkor megmenekülhetsz – mondta az öregasszony -, figyelj rám. Az esküvő napján végy magadra tíz inget. Ha nincs annyi inged, kérj kölcsön. Aztán szerezz egy köcsög lúgot, egy köcsög édes tejet és egy nyaláb vesszőt. Esküvő után hívd el az uradat a fürdőbe. Amikor vetkőzni kezdtek, hogy megfürödjetek, azt kéri majd a sárkány, hogy vedd le az ingedet. Mondd neki, hogy megteszed, de ő meg vesse le a bőrét magáról a kedvedért. Meglátod, megteszi. Valahányszor arra kér, hogy vessed le az inget, te ismételd meg a kérésedet: ő meg vesse le a bőrét. Utoljára ő is kibújik a tizedik bőréből, te még mindig egy ingben leszel, és akkor tehetsz vele, amit akarsz, mert az utolsó bőrével együtt kiszáll belőle minden erő. Akkor vágj rá a lúgba mártott vesszőnyalábbal, s aztán füröszd meg az édes tejben. Bugyoláld be a kilenc ingedbe, vedd a karodba. Meglátod, nem lesz hiábavaló a küzdelmed.

A lány megköszönte szépen a tanácsot, de azért így is aggódva várta a lakodalom napját. Végre elérkezett az is. Két udvarhölgy jött a lányért, aranyos hintón. Pompás menyasszonyi ruhába öltöztették, ragyogtak rajta az ékszerrek, úgy vitték fel a palotába. Megkezdődött a szertartás. A sárkány melléje állt, összeadták őket. A nagy menyegző után azt kérte a leány, hogy férje kísérje őt el a fürdőbe. Hogy a sárkány beleegyezett, a menyasszony egy köcsög lúgot, egy köcsög tejet kért a konyhán és egy nyaláb vesszőt. A konyhai nép-

ség nagyot nevetett a kérésen, afféle buta babonának tartották, de a király megparancsolta, hogy teljesítsék a lány kívánságát. Meg is kapott mindent. Akkor gyorsan magára vett kilenc inget, és így a rajta levővel együtt tíz inge volt.

A fürdőben azt mondja neki a sárkány:

Vesd le az ingedet, asszonyom, fürdjünk meg!

Ő meg így felelt:

– Sárkánykirály, te meg vesd le a bőrödet a kedvemért!

A sárkány kibújt a legkülső bőréből, a leány meg levetett egy inget magáról.

– Vesd le az ingedet, asszonyom! – mondta megint a sárkánykirály.

– Sárkánykirály, te meg vesd le a bőrödet a kedvemért!

Így ment ez, míg csak a lány a kilenc inget le nem vette, a sárkány pedig valamennyi bőrét. Akkor a sárkány csakugyan erőtlenül elnyúlt a földön, a lány meg összeszedte a bátorságát, és jót vágott a sárkányra a lúgba mártott vesszőnyalábbal, aztán, amilyen gyorsan csak tudta, megfürdette az édes tejben, bebugyolálta a kilenc ingébe, karjába vette és altatgatta. Maga is elszunnyadt, ám egyszerre csak arra ébredt, hogy a sárkány gyönyörű királyfi-vá változott.

Nem volt a királynál boldogabb ember a földön, amikor daliás fia s a szép juhászlány elébe járultak. Hívatta tüstént a királynét s az egész udvart. Mindnyájan ujjongva kívántak boldogságot a fiatal párnak. Akkor aztán nagy pompával, vigassággal megtartották az új lakodalmat. A király és a királyné azt sem tudta, hogyan járjon a fiatalasszony kedvében, annyira megszerették, amiért a fiukat az átoktól megváltotta.

A fiatal királyné nem sokkal azután gyereket várt, de akkor is éppen hadat üzent az egyik szomszédos király, és Sárkánykirály az apjával együtt elment a csatába. A fiatal királyénak közben két szép fia született. Volt az udvarnál egy vitéz, akit csak úgy hívtak: a vörös lovag. Őt bízták meg, hogy vigye el a levelet a királynak, amelyben tudatják vele a két fiú születését. Elindult a vörös lovag, ment is egy darabig, de akkor felbontotta a levelet, és azt írta bele, hogy a Sárkánykirály felesége fiúk helyett kutyakölyköket szült.

Amikor a Sárkánykirály megkapta a levelet, nagyon elszomorodott. Azon talán nem csodálkozott volna, ha sárkányporontyoknak ad életet a felesége, de ezt sehogyan sem értette. Válaszában mégis azt írta, hogy hagyják életben a kiskutyákat, amíg hazaér, a feleségére pedig nagyon vigyázzanak.

Ezt a levelet is a vörös lovagra bízták. De a lovag, alighogy útnak indult hazafelé, ezt a levelet is felbontotta, s újat írt helyette, amelyben azt parancsol-

ta a Sárkánykirály nevében, hogy a fiatal királynét veszejtsék el a gyerekeivel együtt.

Az öreg királyné nagyon szerette a menyét, s nem tudta, mitévő legyen. Sehogyan sem tudta rászánni magát, hogy a fiatal királynét és az unokáit elveszítse. Ezért a két gyereket egy dajka gondjaira bízta, abban a reményben, hogy a király, ha otthon lesz, majd jobb belátásra tér. A fiatal királynét meg ellátta pénzzel és elemózsiával, és elküldte, hogy bujdosson egy ideig a sűrű erdőben.

Már második napja vándorolt az erdőben a fiatal királyné, amikor elérkezett egy nagy hegy lábához. Széjjelnézett, de nem volt más választása, felkapaszkodott a hegyre, anélkül, hogy közben megpihent volna. Három pad volt a hegy tetején. Leült a középsőre, két kezében két piros almával, s azokat nézegette, mert a két fiára emlékeztették. Egyszerre két nagy madár szállt le a két üres padra, jobbról-balról. Az egyik daru volt, a másik hatyú. Elég közel ültek a királynéhoz, s ő egyik almát a darunak, másikat a hatyúnak a csőrébe tette. És láss csodát! A két madár egyszerre átváltozott herceggé, de olyan szépségesen szépek voltak, hogy ahhoz foghatót még a világ nem látott. A hegyen pedig olyan gyönyörű várkastély termett, amelyet elképzelni is nehéz. Volt ott szolgahad, istállók, arany, ezüst, minden, ami csak kell.

A két herceg ugyanis elvarázsolt herceg volt, és csakis a királyné válthatta meg őket azzal, hogy a két almát, édesgyermekei emlékére, nekik adta jó szívvel.

A fiatal királyné ott maradt a várkastélyban Hatyúkirállyal meg Darukirályllyal, akik mind a ketten feleségül akarták venni, mert hiszen mind a kettőjüket ő váltotta meg.

Közben hazaérkezett Sárkánykirály a csatából, és keresni kezdte a feleségét.

– Szép dolog – mondta az öreg királyné haragosan –, amit parancsoltál. Hát már azt is elfelejtetted, milyen nyomorúságtól váltott meg téged a feleséged? Hogy is vihetett rá a lelked akkora gonoszságra?

A Sárkánykirály értetlenül hallgatta a szidalmakat. Hogyan is érthette volna azt, amit az anyja mondott, amikor ő azt parancsolta, hogy vigyázzanak a feleségére.

Addig-addig beszéltek a dologról, míg kiderült a vörös lovag álnoksága. Be is vallott mindent, de most már hiába. Sárkánykirálynak majd meghasadt a szíve, úgy vágyakozott szépséges hú felesége után, s a bánata még nagyobb lett, mikor megtudta, hogy két szép fia is volt.

Az öreg királyné végül megnyugtatta:

– A fiaid jó helyen vannak, felőlük nyugodt lehetsz. Egy dajkára bízom őket, de hogy az asszonyoddal mi történt, azt nem tudom. Amikor megérkezett a levél, felpakoltam elemózsiával, elláttam pénzzel, és elküldtem a sűrű erdőbe, hogy boldoguljon, ahogy tud. Azóta nem hallottunk róla. A király megparancsolta, hogy hozzák vissza a gyerekeket a dajkától, és neki-vágott az erdőnek, hogy megkeresse a feleségét.

Harmadik napja vándorolt már, kereste, kutatta feleségét mindenfelé, de hiába. Végül elért az erdei várkastélyhoz. Útközben mindenkitől megkérdezte, nem láttak-e arrafelé egy fiatal asszonyt. De senki se látta.

Akastélyhozérve azt gondolta a Sárkánykirály, hogy bemegy, megnézi, miféle hatalmas úrlakikott. Ahogy belépett a kapun, rögtön megpillantotta a feleségét. A fiatal királyné is nyomban észrevette Sárkánykirályt, de félt, hogy azért jött utána, mert el akarja pusztítani. Így aztán gyorsan elszaladt, s amilyen gyorsan csak tudott, eltűnt a király szeme elől. Helyette Hattyúkirály és Darukirály lépett elő, és szíves szóval fogadták Sárkánykirályt, elbeszélgettek vele, és egykettőre összebarátkoztak. Meg is hívták, maradjon ott ebédre náluk

– Ha jól tudom, van itt egy szép, fiatal asszony is – puhatolózott Sárkánykirály.

A hercegek buzgón bólogattak, s elmesélték, hogyan szabadította meg őket a varázslattól az a fiatal asszony.

– Milyen varázslattól? – csodálkozott a király.

– Madarak voltunk – magyarázták a hercegek, és elmondták az egész történetüket, meg azt, hogy a padon ült a fiatal királyné a két piros almával, s amikor meglátta őket, mindkettőjük csőrébe tette az almát.

Sárkánykirály végighallgatta a történetet, álmélkodott, majd kijelentette, hogy azt a lányt vagy menyecskét, akárki legyen, ő is szívesen feleségül venné. Egyezzenek hát meg abban, hogy titokban több sőt tesznek majd az ételébe, s akit felszólít, hogy igyon az egészségére, az nyerje el a kezét.

Darukirály és Hattyúkirály megörült a tervnek, mert így legalább eldől végre – gondolták –, hogy kettejük közül melyiküket választja a fiatal királyné. Eszükbe sem jutott, hogy az idegen királyt is felszólíthatja a koccintásra.

Leültek ebédelni, és nemsokára felkiáltott a fiatal királyné:

– Jaj, de el van szóva ez a leves!

Majd halkán így szólt:

Ül mellettem Hattyúkirály,

Darukirály váltig kínál,

Sárkánykirály, velem igyál

Sárkánykirálynak több sem kellett, felkapta az ezüstserleget, ivott a királyné egészségére. A másik kettő elszontyolodott, de azért ők is ittak az egészségükre, bár nem tetszett nekik, hogy így fordult a dolog. Sárkánykirály most már elbeszélte, hogyan váltotta meg őt is annak idején a fiatal királyné, s mi történt azután, hogy ő elment a csatába.

– Ha ezt előbb mondd, átengedtük volna neked – felelték a hercegek –, s nem lett volna szükség a próbára.

– Köszönöm nektek – mondta Sárkánykirály –, de hiszen nem tudhattam biztosan, hogy engem választ-e a történtek után a feleségem.

Ettek-ittak, vidáman töltötték az estét, majd Sárkánykirály hazavitte a feleségét a palotába, ahol már várta őket a két gyerek. Hattyúkirály megtartotta az erdei várkastélyt, és feleségül vett egy hercegkisasszonyt. Darukirály pedig elment egy másik országba, és ott házasodott meg. Sárkánykirály és a fiatal királyné boldogan élt ettől fogva, sok-sok gyerekük született, s népük híven szerette őket. Mikor utoljára náluk jártam, lyukas rocskából kínáltak tyúkle-vessel.